

İNSANIN HAYATINDAKİ EN ÖNEMLİ KARARLARINDAN BİRİSİ MESLEK SEÇİMİ

Meslek seçimi yapmak demek, yıllarca içerisinde yaşayacağın hayat tarzını seçmek demektir. Böyle önemli bir karar verilirken rast gele değil bilinçli bir meslek seçimi yapılması gerekmektedir. **Meslek**, bir kimsenin hayatını kazanmak için yaptığı, kuralları toplum tarafından belirlenmiş ve belli bir eğitimle kazanılan bilgi ve becerilere dayalı faaliyetler bütünüdür. (Kuzgun 1994) Mesleğin sürdürülmesinde etkenlerden biri olan kazanç, bireyin meslek seçimi kararını etkileyen tek etken değildir. Bu kararı etkileyen sosyal statü, düzenli yaşam gibi farklı doyum kaynakları da vardır. Kazanç sağlama gibi sorunu olmayan kişilerin mesleki faaliyetlerini sürdürmelerinin ya da bazı bireylerin az gelir getiren meslekleri çok gelir getiren mesleklere tercih etmelerinin nedeni budur.

Meslek, bireyin kendini ve yeteneklerini geliştirme, gerçekleştirme yoludur. Bireyin kişilik özelliklerini, ideallerini, hayat görüşünü, değerlerini belirler. Birey günün büyük bir bölümünü işinde geçirir. Bireyin yaptığı faaliyet ilgi ve yeteneklerine hitap ediyorsa kişi mesleki açıdan doyum sağlar. Mesleki doyum ise, genel doyuma yansır. Bireyin hayatta mutlu olması bir anlamda kendi özelliklerine uygun, doyum sağlayıcı meslek seçmesine bağlıdır.

Meslek seçimi, bir kimsenin kendisine açık olan meslekleri çeşitli yönleri ile değerlendirip kendi ihtiyaçları ve beklentileri açısından istenilen yönleri çok, istenilmeyen yönleri az olan birine yönelmeye karar vermesidir.(Kuzgun 2000) Her birey farklı ilgi ve yeteneklere sahiptir. Her meslek de farklı yetenekleri gerektirir. Bir kimse sahip olduğu nitelikleri gerektiren mesleklerde başarılı olur.

Günümüzde meslek seçeneklerinin artması, buna bağlı olarak meslekte uzmanlaşmanın artması, mesleğe hazırlanmanın uzun süreli eğitimi gerektirmesi, meslek seçiminin önemini artırmaktadır.

MESLEK SEÇERKEN NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR?

- 1- KENDİ KİŞİLİĞİNİZİ TANIMALISINIZ.
- 2- YETENEKLERİNİZİN NE OLDUĞUNU BİLMELİSİNİZ.
- 3- İLGİ DUYDUĞUNUZ ALANLARI TESPİT ETMELİSİNİZ.
- 4- MESLEKLER HAKKINDA BİLGİ EDİNMEİSİNİZ.

A) KİŞİLİĞİNİZ (Karakterim Nasıl?)

Kişilik nasıl tanınır:

- 1- Kişiliğinizi tanımada rehber öğretmene başvurup temel kişilik özelliklerini öğrenebilirsiniz.
- 2- Eleştirisine itimat ettiğiniz yakın arkadaşlarınızdan bazılarına danışabilirsiniz.
- 3- Okulda sizi iyi tanıyan, kendinize yakın bulduğunuz bir öğretmene müracaat edebilirsiniz.

Meslek seçiminde kişiliğin rolü nedir?

Her mesleğin kendine has bazı özellikleri vardır. Doktor olmayı düşünen birinin kandan ve ölümden korkmaması, yoğun tempoda çalışmayı sevmesi gibi özellikleri olması gerekir. İnkna gücü yüksek, dışa dönük, insanlarla devamlı ilişki halinde olan, girişimci niteliklere sahip olan birey avukat, politikacı ya da pazarlamacı olabilir.

Temel kişilik özellikleri nelerdir?

1- Sabırlı olmak	6- Heyecanlılık
2- Soğukkanlılık	7- Çabuk reaksiyon göstermek
3- Titiz olmak	8- Düzgün konuşma
4- Seyahati sevmek	9- Hayal gücü vs.
5- İdarecilikten hoşlanmak	

B) YETENEKLERİNİZ (Ben Neler Yapabilirim?)

Yetenek, belli bir eğitimden yararlanabilme gücüdür. Bireyin hangi eğitim programında başarılı olabileceğini gösterir. Yetenek meslekteki başarıyı etkileyen etkenlerden biridir ve temel gerekliliktir. Seçtiği mesleğin gerektirdiği azami yetenek düzeyine sahip olmayan bireyin o meslekte başarılı olması mümkün değildir. Bunun yanında sahip olduğu yeteneklerin, kapasitenin altında bir yetenek düzeyi gerektiren mesleğe yönelen bireyin meslekte doyum sağlaması da mümkün olamayacaktır.

Akademik yeteneğin, okulda derslerdeki başarının ya da başarısızlığın araştırılması, sözel ya da sayısal düşünme yeteneklerinden hangisinde daha başarılı olduğunun belirlenmesi gerekir. Bunun için bireyin derslerindeki başarısı bir ölçüt olabilir.

Sayısal düşünme gücüne sahip olmayan, fen, matematik gibi sayısal derslerde başarılı olamayan bir bireyin tıp fakültesi, diş hekimliği, mühendislikler gibi matematik-fen puanı ile öğrenci olan yüksek öğretim programlarında başarılı olması mümkün değildir.

Sözcükleri ustalıkla kullanamayan, zengin bir sözcük dağarcığına sahip olmayan kişinin dil ve edebiyat programında başarılı olması zordur.

C) İLGİ ALANI (Ben Neler Yapmaktan Hoşlanırım ?)

İlgi alanı nedir?

İlgi alanınız; hoşlandığınız, yaparken mutlu olacağınız, özel bir caba sarf etmeden zevkle yapacağınız işlerdir.

Nelerden hoşlanıyorsunuz, hangi tür işlerde fazla gayret sarf etmeden bile başarılı olabiliyorsunuz, akranlarınıza göre sizi üstün kılan ne gibi özellikleriniz var, hangi alanlarda başkaları size ulaşmada zorlanıyorlar, üzerinde düşündüğünüz başarılı olacağınıza inandığınız işler nelerdir?

Ders içi ve ders dışında hangi konularla uğraşmayı seviyorsunuz?

Yeteneğiniz olmasına rağmen hoşlanmadığınız mesleklerin de olabileceğini hesaba katınız.

İlgi alanı nasıl tespit edilir?

İlgi alanınızın ölçülmesinde aşağıdaki kriterleri kullanabilirsiniz.

- 1- İlgi alanlarınızı ölçen bazı psikolojik testler kullanılabilir.
- 2- Orta öğretim yıllarında sizi en çok meşgul eden, uğraşmaktan hoşlandığınız alanların ne olduğunu inceleyebilirsiniz.
- 3- Çalışırken hoşlandığınız, tatmin hissine kapıldığınız, sizi mutlu eden mesleklerin neler olduğunu tespit ederek ilgi alanınız konusunda fikir edinebilirsiniz.

D) MESLEKLER HAKKINDA BİLGİ EDİNİLMESİ

Meslekler nasıl tanınabilir?

- 1- Rehber öğretmenden öğrenebilirsiniz.
- 2- Mesleklerle ilgili basılı malzemelerin toplanması ve oradan bilgi alabilirsiniz.
- 3- ÖSYM 'nin hazırladığı kılavuzdan faydalanabilirsiniz.
- 4- Çevrenizde o meslekte çalışan yakınlarınız ve akraba çevrenizden faydalana bilirsiniz.
- 5- İşyerlerini ziyaret edebilir, doğrudan gözlem ve incelemeler yapabilirsiniz.
- 6- Mesleklerle ilgili olarak Rehberlik ve araştırma merkezi ve Türkiye iş kurumundan bilgi alabilirsiniz.
- 7- Oturduğunuz ilde üniversite veya üniversiteye bağlı bir fakülte varsa ve seçtiğiniz bölüm bulunuyorsa oraya müracaat edip öğretim görevlilerinden bilgi alabilirsiniz.

Ancak meslekleri anlatırken bazıları o mesleği sevmediği için yalnızca kötü yönlerini anlatıyor olabilir.

Bazıları bir diğer mesleği abartarak anlatabilir. Aileniz bu konuda tek yönlü sizi şartlayabilir. Bundan dolayı bir mesleği incelerken her boyutunu dikkate incelemelisiniz.

Meslekleri tanımada nelere dikkat edilmeli?

- 1- Mesleğin gerektirdiği yeteneklerin neler olduğu ve çalışanlarda aranan nitelikler bilinmeli.
- 2- Mesleğin gerektirdiği kişilik özelliklerinin neler olduğunu bilmeli
- 3- Mesleğin alışma ortamının ne olduğunu öğrenmeli.
- 4- Meslek hayatında beraber olacağınız arkadaş grubunun nasıl olacağını belirlemeli.
- 5- Mesleğin avantaj ve dezavantajlarının neler olduğuna bakmalı.
- 6- Meslekte ilerleme ve kazanç durumu ve kazandıracağı imkânlarla dikkat etmeli.
- 7- Mesleğin gerektirdiği faaliyetler, yapılan için özellikleri, işte gereken sorumluluklar, görevler bilinmeli.
- 8- Mesleğe hazırlanma ve işe giriş (sınavla mı vb.) koşulları bilinmeli.
- 9- Zevkle çalışabileceğiniz fazla gayret sarf etmeden bile başarılı olabileceğiniz sizde hayal kırıklığına yol açmayacak meslekleri seçiniz.

***“HEDEFSİZ GEMİYE HİÇBİR RÜZGAR YARDIM
EDEMEZ.”***